

DÁNIEL 9-10.

Lapozzunk Bibliánkban Dániel könyvének 9. fejezetéhez! A 9. fejezet elején magába Dánielbe, az emberbe nyerhetünk kiváló bepillantást, és megérthetjük, miért mondja róla egy későbbi igeszakaszban, hogy Dániel kedves Isten előtt. Dánielt valóban rendkívül szerette Isten, Dániel pedig szerette Isten Igéjét. A 9. fejezetben is nyilvánvalóvá válik, mennyire ismerte és szerette Isten Igéjét. Abból is láthatjuk ezt, hogy Dániel pontosan tudta, mi okozta népe nyomorúságát. Úgy tűnik, a dolgok mögé látott, és tisztában volt azzal, mi okozta az ország pusztulását és a nép elhurcolását. Izráel népe ezen a ponton már perzsa fennhatóság alatt élt, Perzsia ugyanis idővel leigázta Babilónia birodalmát. De Dániel azért is értelmezte helyesen az eseményeket, mert jól ismerte, és kitartóan tanulmányozta az Írásokat. Ezért ismerte fel, hogy a fogság ideje már csaknem lejárt. *„A médek közül származó Ahasvérus fiának, Dáriusnak az első évében, miután ő a káldeusok országának a királya lett, az ő uralkodásának első évében én, Dániel, megértettem az írásokból, hogy mit jelent azoknak az éveknek a száma amelyekről az Úr ígéje szólt Jeremiás prófétának, hogy hetven évnek kell eltelnie a rombadőlt Jeruzsálem fölött”* (1-2. vers). Dániel tehát olvasta Jeremiás prófeciáját. Emlékezzünk csak, hogy Jeremiás Júda egyik utolsó prófétája volt, aki közvetlenül a babiloni fogság előtt prófétált. Tulajdonképpen még Nebukadneccár érkezésekor is prófétált a népnek arról, hogy Isten Babilónia királyának kezébe adja majd őket, mert elfordultak Istentől és Isten törvényeitől, és nem tartották meg az Úr parancsolatait. Ezért 70 évig fogság vár rájuk Babilóniában. Ezt a prófeciát a Jeremiás 25-ben találjuk: *„Ez az ország szörnyű romhalmazzá lesz, és ezek a népek Babilónia királyának fognak szolgálni hetven esztendeig. De ha majd eltelik a hetven esztendő, megbüntetem Babilónia királyát és népét – így szól az Úr -, meg a káldeusok országát bűnei miatt, és pusztává teszem örökre”*(11-12. vers). Izráel a babiloni fogság kezdetén már 490 éve élt az ígért földjén Józsué idejétől számítva. Isten a törvényben arra kérte őket, minden hetedik évben hagyják termőföldjüket parlagon – ne ültessenek, és ne vessenek abban az évben, hanem azt egyék, ami vadon terem. Sőt, Isten azt is megígérte nekik, hogy a hatodik évben olyan bőséges terméssel áldja majd meg őket, hogy a hetedik évben sem kell majd szűkölködniük. A nép mégsem engedelmeskedett Isten parancsának. Nem ugaroltatták a földet, hanem a hetedik évben is ugyanúgy megművelték, így Isten végül így szólt: *„Rendben van. 490 éve éltek már ezen a földön. Soha nem ugaroltattátok a hetedik évben, így egy hetven éves időszak vár rátok, amikor elküldelek benneteket erről a földről, hogy az végre megpihenhessen. A hetven év elteltével azonban visszatérhettek majd földetekre!”* Ezen a ponton pedig Dániel könyvében a Jeremiás által megjövendölt hetven éves időszaknak csaknem vége. Dániel is azért ismeri ezt fel, mert olvasta Jeremiás prófeciáját. Ezért aztán: *„Az Úristenhez fordultam, hozzá folyamodtam imádsággal és könyörgéssel, böjtölve zsákruhában és hamuban”* (3. vers).

Egy időre tehát félrevonult Dániel, hogy teljes erővel az Urat keresse imában. Dániel imádsága bámulatatos, mert annyira egyértelműen arról tanúskodik, Dániel megértette az Úr útjait. Érdekes, hogy Dániel nem Istent hibáztatja mindazért a nyomorúságért, amit népének el kellett szenvednie, hanem megvallja, hogy mindez azért következhetett be, mert a nép vétkezett, elfordult Istentől, és saját gonosz útjain járt. Sokszor az emberek Istent hibáztatják, amikor ítélet alá kerülnek saját vétkeik miatt. Pedig Isten előre figyelmeztet bennünket: arra kér, ne tegyük meg azt, amire készülünk, mert ha megtesszük, fájni fog! Mi persze mégis megtesszük, és amikor tényleg fáj, azonnal felkiáltunk: „Isten! Ez nem igazság! Miért bántasz?!”. De hát nem Isten bántott! Ő egyszerűen csak előre figyelmeztetett, mi lesz a következménye egy adott cselekedetnek. Ha mindennek ellenére Istennek hátat fordítva továbbra is a saját fejed után rendíthetetlenül menetelsz előre, ne Istent hibáztasd, amikor megütöd a bokád! Pedig hány ember éppen ezt teszi! Dániel azonban nem hibáztatta Istent, hanem elismerte, hogy minden tulajdon vétkeik miatt történt velük – azért, mert elfordultak Istentől. Vegyük csak észre, mit ír Dániel: *„Imádkoztam Istenemhez, az Úrhoz, és vallást téve ezt mondtam: Ó Uram, nagy és félelmetes Isten, aki megtartod a szövetséget és a hűséget azok iránt, akik szeretnek és megtartják parancsolataidat!”* (4. vers). *„Vétkeztünk”* – Dániel nem másokra mutogat, mintha ő mindenki másnál szentebb volna. Nem, Dániel teljesen azonosul a néppel, és többes szám első személyben fogalmaz: *„Vétkeztünk”*. *„Mint nép vétkeztünk”*. És bizony, amikor imádkozunk, nekünk is el kell ismernünk, hogy mint nép vétkeztünk Isten ellen, és gonoszságot cselekedtünk. *„Vétkeztünk, és bűnbe estünk, megszegtük törvényedet, és lázadók voltunk, eltértünk parancsolataidtól és törvényeidtől”* (5. vers). *„Nem hallgattunk szolgálóidra, a prófétákra, akik a te nevedben szóltak királyainkhoz, vezéreinkhez, elődeinkhez és az ország egész népéhez”* (6. vers). Dániel olvasta Jeremiás könyvét, így arról is tudott, hogy Jeremiást nem hallgatták meg. Jeremiás hűségesen prófétált, a nép pedig börtönbe vetette. Dániel felismerte, hogy Isten minden figyelmeztetése süket fülekre talált. *„Nem hallgattunk szolgálóidra, a prófétákra, akik a te nevedben szóltak királyainkhoz, vezéreinkhez, elődeinkhez és az ország egész népéhez”*. *„Neked, Uram, igazad van, nekünk pedig szégyenkeznünk kell még ma is”* – Uram, neked tökéletesen igazad van, mi vagyunk azok, akik összezavarodtak – *„nekünk, Júda férfainak, Jeruzsálem lakóinak és az egész Izráelnek közelben és távolban, mindazokban az országokban, amelyekbe szétszórtad őket hűtlenségük miatt, mert hűtlenek voltak hozzád”* (7. vers). *„Szégyenkeznünk kell, Uram, nekünk, királyainknak, vezéreinknek és elődeinknek, mert vétkeztünk ellened. A mi Urunk, Istenünk irgalmas és megbocsát. De mi ellene lázadtunk, és nem hallgattunk Istenünknek, az Úrnak a szavára. Nem az ő törvényei szerint éltünk, amelyeket adott nekünk szolgálói, a próféták által. Az egész Izráel megszegte törvényedet, és eltért tőle, nem hallgatott szavadra. Azért szakadt ránk az eskü átka, amely meg van írva Mózesnek, az Isten szolgálójának törvényében, mert vétkeztünk ellene”* (8-11. vers). Dániel tehát ismerte Mózes könyveit és Isten törvényeit. Olvasta azokat,

majd megvallja: „Istenünk, vétkeztünk ellened. Te pedig azt tetted, amit Mózes törvényében előre megmondtál!”. Isten a mózesi törvényben valóban kijelentette, hogy ha népe elfordul Istentől, és más isteneket imád, Isten megengedi majd, hogy kiűzzék őket földjükről. Dániel felismerte, hogy mindaz, ami a néppel történt, tulajdon vétkének köszönhető.

„Megtartotta szavát, amellyel fenyegetett minket és bíráinkat, akik bíraskodtak fölöttünk: azt, hogy nagy veszedelmet hoz ránk. Mert nem történt olyan sehol az ég alatt, mint ami Jeruzsálemben történt” (12. vers). Egy várost sem romboltak le annyira, mint Jeruzsálemet. „Utolért bennünket mindaz a veszedelem, ami meg van írva Mózes törvényében. Mégsem esedeztünk Istenünkhöz, az Úrhoz, nem tértünk meg bűneinkből, és nem törődtünk igazságoddal” (13. vers). „Ezért az Úrnak gondja volt arra, hogy elhozza ránk a veszedelmet. Mert Istenünk, az Úr, bármit cselekszik is, igaz, csak mi nem hallgattunk szavára” (14. vers). Dániel egyáltalán nem hibáztatja Istent – elfogadja, hogy egyedül őket terheli a felelősség, mert ők vétkeztek az Úr ellen. Milyen fontos ez! Fontos, hogy ne Istent hibáztassuk, amikor önhibánkból sanyarú helyzetben találjuk magunkat, hanem őszintén valljuk meg Isten előtt, hogy ami történt, a mi hibánkból történt. Mi vétkeztünk, míg Isten igaz. Isten az ítélet istene, de ítéletei igazak. A nagy nyomorúság idején, amikor Isten kiönti majd ítéletét a földre, Isten trónja körül az ott állók egy emberként hirdetik majd, hogy Isten ítélete szent és igazságos. Sokan tartanak attól, hogy Isten nem igazságosan ítél, és mindig ezt kérdezzük: „De hát mi van azokkal a szegény emberekkel, akik sohasem hallottak Jézus Krisztusról? Isten őket is az örök kárhozatra küldi majd? ”. Nem tudom. De annyit tudok, hogy Isten igazságosan ítél majd. És amikor Isten ezeket az eseteket vizsgálja, tökéletesen igazságos ítéletet hoz majd. Mi pedig csak ámulunk és bámulunk, mert magunktól sohasem jöttünk volna rá a megoldásra! Isten igazságos ítéletet fog hozni. Ábrahám is feltette Istennek a kérdést: „Vajon elpusztítod-e az igazat is a bűnössel együtt? (...) Vajon az egész föld bírása nem lenne-e igaz ítéletet?” (1Mózes 18:23,25). A központi kérdés ez esetben is az volt, vajon Isten igazságosan ítél-e majd. Igen. Isten ítélete igazságos.

„Most azért, Urunk, Istenünk, aki kihoztad népedet Egyiptomból, erős kézzel, és olyan nevet szereztél magadnak, amely ma is híres: vétkeztünk, bűnbe estünk! Urunk, bár te mindenben igaz vagy, forduljon el lángoló haragod városodtól, Jeruzsálemtől és szent hegyedtől! Mert a mi vétkeink és elődeink bűne miatt gyalázták Jeruzsálemet és népedet mindazok, akik körülöttünk vannak. Hallgasd meg mégis, Istenünk, szolgád imádságát és könyörgését, és ragyogjon rá orcád elpusztult szentélyedre, önmagadért, ó Urunk!” (15-17. vers). „Urunk, ne miattunk, hanem a te nevedért, kérlek, ragyogjon rá orcád elpusztult szentélyedre!”. „Istenem, fordítsd felém füledet, és hallgass meg! Nyisd ki szemedet, és lásd meg: milyen pusztulás ért bennünket és azt a várost, amelyet a te nevedről neveztek el! Mert nem a magunk igaz tetteiben, hanem a te nagy irgalmadban bízva visszük eléd könyörgéseinket” (18. vers). „Uram, hallgass

meg! Uram, bocsáss meg! Uram, figyelj ránk, és cselekedj, ne késlekedj! – önmagadért, Istenem, hiszen a te nevedről nevezték el városodat és népedet!” (19. vers). Mintha Dániel ezt mondaná: „Uram, nem azért imádkozom így, mert annyira szentnek tartom magam, hanem egyszerűen csak azért, mert olyan irgalmas vagy! Ezért kérek, tedd ezt meg!”. Bámulatós imádság ez! Jól látható belőle Dániel lelki mélysége. Nem meglepő, hogy különösen kedves volt Isten előtt! Majd Dániel végső könyörgése: „*Uram, hallgass meg! Uram, bocsáss meg! Uram, figyelj ránk, és cselekedj, ne késlekedj! – önmagadért, Istenem, hiszen a te nevedről nevezték el városodat és népedet!”* (19. vers). „Uram, szörnyű állapotban vagyunk. Kérek tegyél valamit, a te nevedért. Hiszen a te nevedről nevezték el népedet!”.

Majd Dániel így szólt: „*Még beszéltem, imádkoztam, vallást téve vétkeimről és népemnek, Izráelnek a vétkeiről, és könyörögtem Istenemhez, az Úrhoz, Istenem szent hegyéért, még mondta az imádságot, amikor Gábiel, az a férfi, akit azelőtt láttam látomásban, sebesen hozzám repült, és megérintett engem az esti áldozat idején”* (20-21. vers). Gábiel Isten egyik fő angyala volt. Nemcsak Dániel könyvében említi név szerint az Ige, hanem Lukács evangéliumában is. Ott Gábiel előbb Zakariásnak, Keresztelő János édesapjának jelent meg, később pedig Máriának, Jézus anyjának. Eljött tehát Dánielhez Gábiel: „*Magyarázni kezdett, és így beszélt hozzám: Dániel, azért jöttem ide, hogy megértésre tanítsalak. Amikor könyörögni kezdted, egy kijelentés hangzott el, és én azért jöttem, hogy elmondjam azt neked, mivel te kedves vagy Isten előtt. Értsd meg a kijelentést, és értsd meg a látványt!”* (22-23. vers). „*Hetven hét*” – a héber eredetiben szereplő kifejezést szó szerint valóban úgy fordíthatnánk, hogy „hét”, bár a héberben ez nem egy hét napos hetet jelent - „*van kiszabva népedre és szent városodra*”. Ennek értelmében tehát hetven darab hétéves időszak van kiszabva Izráel népére és Jeruzsálem városára. Ez a prófécia tehát Isten Izráelhez kapcsolódó munkájára vonatkozik, amelyet Isten hetven hétéves időszakban végez el bennük. A hetven hétéves időszakban először is: „*Akkor véget ér a hitszegés, és megszűnik a vétek, engesztelést nyer a bűn, és eljön hozzánk az örökké tartó igazság. Beteljesül a prófétai látomás, és felkenik a szentek szentjét*” (24. vers) – az új templomot Isten országában. Hetven hét lesz tehát, amelyben az Izráelre vonatkozó prófécia beteljesedik. Ebben az időszakban engesztelést nyer a bűn, véget ér a hitszegés, létrejön az igazság örökké tartó országa, megvalósul minden prófécia.

Majd Dániel felosztja a hetven hetet: „*Tudd meg azért, és vedd eszedbe: A Jeruzsálem újjáépítése felől való szózat keletkezésétől a Messiás-fejedelemig hét hét és hatvankét hét van és újra megépítetnek az utcák és a kerítések, még pedig viszontagságos időkben*” (25. vers - Károli). Először tehát lesz 7 hét, majd pedig 62 hét attól fogva, hogy elhangzott a kijelentés Jeruzsálem újjáépítéséről a Messiás-fejedelemig. Dániel Dárius király uralkodásának első évében irt, vagyis i.e. 538-ban. 93 évvel később, i.e. 445-ben végül valóban elhangzott perzsa Artahasztá, vagy Artaxerxes király parancsa Nehémiásnak, hogy népével építse újjá Jeruzsálemet. Korábban egy másik perzsa király már

megparancsolta Ezsdrásnak, hogy térjen haza, és építse újjá a templomot. Ez a prófécia azonban nem a templom, hanem Jeruzsálem újjáépítésének parancsához kapcsolódik, mert amikor már állt az új templom, Jeruzsálem falai, illetve a lakóházak még mindig romokban heverték. Emlékeztek, hogy amikor Nehémiás egyszer Artaxerxes király pohárnokaként bort nyújtott a királynak, az megkérdezte tőle, miért olyan szomorú? Nehémiás pedig így válaszolt: *„Hogyne volna szomorú az arcom, hiszen az a város, ahol őseim sírja van, rommá lett, és kapuit tűz emésztette meg!”* (Nehémiás 2:3). A király erre megparancsolta Nehémiásnak, hogy egy csoportnyi emberrel térjen haza, és építse fel Jeruzsálem falait. Ez a parancs i.e. 445-ben hangzott el. A feljegyzések szerint, amelyeket Sir Rowlandson talált a Súsáni várban, ezt a parancs i.e. 445-ben, március 14-én hangzott el. Fontos történelmi dátum ez, hiszen a Dánielben található ígéret és prófécia értelmében, 7 hét, illetve 62 hét telik el attól a naptól, hogy megszületik a parancs Jeruzsálem újjáépítéséről, a Messiás-fejedelemig. 7 hét és 62 hét telik el, vagyis összesen 69 hét éves periódus, más szóval 483 év. A prófécia értelmében tehát a Messiás 483 évvel azután érkezik majd, hogy i.e. 445-ben, március 14-én a király parancsot ad Jeruzsálem újjáépítésére. Dániel idejében a babiloni naptárt alkalmazták, vagyis 1 év 360 napból állt, nem pedig 365 és egynegyed napból, mi ma a Julianus-naptár alapján. Ne feledjük tehát, hogy Dániel próféciai a babiloni naptárra épültek, amely egy évben 360 napot számlált, így az lenne a legbölcsebb, ha a 483 évet napokra lebontanánk, és így számolnánk ki a Messiás-fejedelem eljövételének napját. Ha tehát a 483-at megszorozzuk 360-nal, 173 880 napot kapunk. Ha pedig mindezt átültetjük 365 és egynegyed napos évekre, a végső eredmény i.sz. 32. április 6. lesz. Április 6-án i.sz. 32-ben Jézus „elküldött két tanítványt, és ezt mondta nekik: *„Menjetek az elöttetek fekvő faluba, és ott mindjárt találtok egy megkötött szamarat a csikójával együtt: oldjátok el, és vezessétek hozzám. Ha valaki szól nektek valamit, mondjátok, hogy az Úrnak van szüksége rájuk, és azonnal elengedi azokat”* (Máté 21:2-3. vers). A tanítványok el is mentek, és úgy cselekedtek, ahogy Jézus parancsolta nekik. Eloldották a szamarat a csikójával, és amikor valaki kérdőre vonta őket, az mondták, az Úrnak van szüksége rájuk. Majd odavezették az állatokat Jézushoz, ráterítették felsőruhájukat, Jézus pedig ráült. A tömegeből sokan az útra terítették felsőruhájukat, ott, a Betániából Jeruzsálembe vezető úton, mások pedig pálmaágakat lebegtetve így kiáltottak: *„Hozsánna a Dávid fiának! Áldott, aki jön az Úr nevében! Hozsánna a magasságban”* (Máté 21:9). Ezt olvassuk a 118. messiási zsoltárban is: *„Az a kő, amelyet az építők megvetettek, az lett a sarokkő. Az Úrtól lett ez, csodálatos a mi szemünkben. Ez az a nap, amelyet az Úr elrendelt, vigadozzunk és örüljünk ezen! (...) Áldott, aki az Úr nevében jön!”* (22-26). Gyakran, amikor egy csodás reggelre ébredünk, kinézünk az ablakon, és látjuk, ahogy felkel a nap, boldogan kiáltjuk: *„Ez az a nap, amelyet az Úr szerzet! Vigadozzunk és örvendjünk ezen!”*. De ezt az igeverset eredetileg nem egy tetszés szerinti csodás reggelre írták, hanem egy egészen különleges napra, amikor Isten elhozza üdvösségét a világra – amikor eljön a Messiás. Ezt a napot megelőzően Jézus egyszer sem

hagyta, hogy nyilvánosan imádják őt. Amikor erőszakkal királyukká akarták kikiáltani, sietve távozott közülük. Ezen a napon azonban kimondottan bátorítja tanítványait, hogy dicsérjék őt. Sőt mi több, amikor a farizeusok arra intik, hallgattassa el tanítványait, mert Istent káromolják Jézus imádatával, Jézus így válaszol nekik: *„Mondom nektek, ha ezek elhallgatnak, a kövek fognak kiáltani”* (Lukács 19:40). Ez volt az a nap, amit az úr elrendelt – a világ megváltásának napja, az a nap, amelyen eljött a Messiás. 173 880 nappal azután, hogy a király megparancsolja Nehémiásnak, építsék újjá Jeruzsálemet. Jézus pontosan érkezett. És ahogy az Olajfák hegyéhez ért és meglátta Jeruzsálemet, megsiratta, és így szólt: *„Bár felismerted volna ezen a napon te is a békességre vezető utat! De most már el van rejtve szemeid előtt. Mert jönnek majd reád napok, amikor ellenségeid sáncot húznak körülötted, körülzárnak, és mindenfelől szorongatnak, földre tipornak téged és fiaidat, akik benned laknak, és nem hagynak belőled követ kövön, mert nem ismerted fel meglátogatásod idejét”* (Lukács 19:42-44).

Dániel könyvének ez a prófécia az egyik legbámulatosabb prófécia Jézus Krisztus eljövételéről, hiszen Dániel itt napra pontosan megjövendöli a Messiás eljövését. Sőt azt is megtudhatjuk ebből a próféciaiból, hogy Jeruzsálem falait viszontagságos időkben építik majd újjá. Olvassátok csak el Nehémiás könyvét! A falépítők egyik kezükkel a munkát végezték, a másik kezükben pedig a kopját tartották, mert folyamatosan támadásokat intéztek ellenük, hogy falépítési munkálataikat megghiúsítsák. Vegyük csak észre, mi következik a 62 hét eltelte után: *„A hatvankét hét eltelte után megölik a felkentet”*. Nem azt olvassuk, hogy a Messiást tárt karokkal fogadják, mindenki üdvözülni, minden prófécia beteljesül, és eljön az örökkévaló királyság. Nem! Megölik a felkentet. *„A hatvankét hét után megölik a felkentet, senkije sem lesz”*. „Senkije sem lesz” – szó szerint úgy fordíthatnánk ezt, hogy semmit sem kap. A Messiást tehát úgy ölik meg, hogy ezen a ponton még ne kapja meg az örökkévaló országot. Mi persze már tudjuk, hogy Jézust még azon a héten keresztre feszítették – nem alapította meg Isten országát -, és elutasították, ahogy azt Ézsaiás is megjövendölte: *„Megvetett volt, és emberektől elhagyatott”* (Ézs. 53:3). *„Egy eljövendő fejedelem népe pedig”* – vagyis a római hadsereg, amely Néró parancsára Titus vezetésével meg is érkezett. Néró végül még Jeruzsálem teljes lerombolása előtt meghalt. *„Egy eljövendő fejedelem népe pedig elpusztítja a várost és a szentélyt”*- és akkor szétszóródik majd a zsidó nép. Dániel tehát megjövendöli, hogy eljön majd a Messiás, akit megölnék, sőt eljön majd egy másik nép is, akik lerombolják Jeruzsálemet. A zsidóság pedig szétszóródik. Ha megvizsgáljuk a történelmet, azt találjuk hogy pontosan ez történt: Krisztust keresztre feszítették, bevonultak a római csapatok, lerombolták a templomot és Jeruzsálem városát – kő kövön nem maradt, pontosan úgy, ahogy azt Jézus előre megjövendölte. A zsidó nép pedig szétszéledt a világban, és szétszórtan élt évszázadokon át. Egészen 1948-ig. A prófécia ezen része tehát szó szerint és tökéletesen beteljesült. *„Elvégzett dolog hogy pusztán álljanak a háború végéig. De a fejedelemnek is vége lesz, ha jön az áradat”* (26. vers). Hátravan még egy

hétéves időszak. „Hetven hét van kiszabva népedre és szent városodra” – a 70 hét Jeruzsálem újjáépítési parancsával vette kezdetét i.e. 445-ben. A 70 hétből 69 hét a Messiás eljövételével lezárult. Ezt követően megölik a Messiást. Úgy is fogalmazhatnánk, hogy ezen a ponton bizonyos értelemben Isten megállította a prófécia óráját. Az óra pedig még mindig áll. A továbbiakban viszont egy olyan eseményről olvashatunk, amely ismét elindítja majd az órát, és kezdetét veszi majd a hetvenedik hét, vagyis az utolsó hétéves periódus.

A 27. versben egy eljövendő vezetőről olvashatunk, az újjáélesztett római birodalom fejről. Ez a birodalom 10 európai nemzet szövetségéből jön majd létre, melyek mind a hajdani római birodalom részét képezték. Ezen a ponton lapozzunk csak vissza Dániel könyvének 2. fejezetéhez, ahol Nebukadneccárnak egyik látomásáról olvashatunk: Nebukadneccár álmában egy hatalmas szobrot látott. A szobor lábszárai vasból voltak, amely a római birodalmat jelképezte, lábai pedig részint vasból, részint cserépből. Ez azt jelenti, hogy az új birodalom, a tíz ország szövetsége, a római birodalomhoz kapcsolódik majd – innen a vas -, de gyengébb lesz annál – a láb részben cserépből van. Az új birodalom ugyanis nem egy nagy ország lesz majd, hanem független, demokratikus országok szövetsége. Ebből adódóan viszont gyengébb is az egykori római birodalomnál. Dániel 7. fejezetében egy párhuzamos álmod lát a király: egy fenevadat tíz szarvval, melyek közül egyszer csak egy kisebb szarv emelkedik ki, és letör hármát az előző szarvak közül. Megjelenik tehát egy ember, aki a tíz országból álló európai szövetség élére áll – ez a szövetség pedig a római birodalom utódja lesz, vagy ahogy több bibliatudós is emlegeti: ez lesz a „feltámasztott” római birodalom. *„Egy héten át sokakkal megerősíti a szövetséget”* – nem egész Izráellel, hanem sokakkal közülük. Napjainkban Izraelben széles körben megoszlanak a vélemények Istennel, illetve a vallással kapcsolatban. Izrael nem igazán tekinthető vallásos államnak, bár vannak vallási törvényeik, és meg is tartják azokat. Például a táplálkozásban: nem fogyasztanak hús tejtermékekkel. A szombatnapot is betartják, de az emberek nagy része mégsem tekinthető vallásosnak. A vallási törvények Izrael politikai szerkezetéből kifolyólag vannak érvényben az országban. Jelenleg, a 80-as években két fő pártot találunk Izraelben, a Munkáspártot és a Likud pártot, melyek közül egyik sem elég erős ahhoz, hogy egyedül alapíthasson kormányt. Érdekes, hogy épp a múlt héten ismét összeült a parlament, és bizalmi szavazást tartott Begin miniszterelnök ellen, abban a reményben, hogy eltávolíthatják pozíciójából. Mindezt azért, mert fel merte emelni hangját a nagy testvér ellen, aki irányítani próbálta. Én kedvelem ezt a furcsa kis embert. Minden egyes alkalommal, amikor valami felüti a fejét, azonnal bizalmi szavazást tartanak, és ha a képviselők nem szavaznak bizalmat a miniszterelnöknek, kormánya megbukik, és új választásokat kell kiírni. Mivel a Likud párt önmagában nem elég erős, ahhoz hogy megszerezze a parlamenti többséget, szükségük van az ország vallási pártjának tíz szavazatára, hogy hatalmon maradhassanak. A vallási párt

képviselői viszont a Knesszetben megkérik szavazatuk árát, és rákényszerítik a kormányt, hogy bizonyos vallási rendelkezéseket is törvénybe iktassanak.

Az emberek többsége egyáltalán nem örül ezeknek a vallási törvényeknek, de megérti, hogy együtt kell élnie velük ahhoz, hogy a kormány hatalmon maradjon. A zsidóság mindössze tíz százaléka tekinthető igazán vallásosnak, de még a vallásos zsidók is több csoportra különülnek, így beszélhetünk reform zsidókról, konzervatív zsidókról, ortodox, illetve ultra-ortodox zsidókról – sőt még ezen belül is megemlíthetjük a jemeni zsidókat, vagy a hasszid zsidókat. A zsidóság tehát számos csoportra különül el. Amikor pedig az Antikrisztus szövetségre lép a zsidókkal, nem élvezi majd mindenki támogatását. Ez a Nyugat-Európából támadt vezető nem mindenkivel, de sokakkal szövetséget köt majd, pontosabban megerősíti a szövetséget – azt a szövetséget, amit Isten kötött népével, és amely értelmében a bemutatott áldozatokon keresztül járulhatnak Isten elé. Az ultraortodox zsidók szeretnék újjáépíteni a templomot, és újra bevezetni az áldozati rendszert, ha viszont más zsidókat kérdezünk, nagy részük azt válaszolja majd: „Dehogyan akarjuk, hogy megépüljön a templom, mert akkor egy örült biztos megpróbál ott egy bárányt áldozatként bemutatni! Ez pedig szörnyű lenne!”. Ez az általánosan elterjedt vélemény az emberek körében, miközben az ultraortodox zsidók valóban alig várják, hogy újra megépüljön a templom, és ismét áldozatokat mutathassanak be Istennek. *„Egy héten át sokakkal megerősíti a szövetséget”* – ezzel pedig lehetővé teszi majd a templom megépítését. De vajon hogyan valósítható meg mindez a gyakorlatban, hiszen a Templomhegyen jelenleg egy mecset áll, mégpedig a Sziklatemplom? Ez sem jelent problémát. Úgy tűnik ugyanis, hogy Salamon temploma nem ott állt hajdanán, ahol most a Sziklatemplom. Olvassuk csak el Ezékiel könyvének 42. fejezetét! Úgy tűnik, hogy a Sziklatemplom azon a helyen áll, ahol egykor Salamon templomának külső udvara volt. Fontos továbbá megjegyeznünk, hogy a Sziklatemplomtól északra egy hatalmas, sík, csaknem 4 hektáros terület helyezkedik el, amelyen könnyen felépíthetnék az új templomot anélkül, hogy ezzel a muzulmánok szent helyét bármilyen formában is megzavarnák. Biztos vagyok benne, hogy a templomépítők javaslata is ez lesz majd. A Jelenések könyvének 11. fejezetében, amikor János egy látomásban megpillantja a templomot, azt a parancsot kapja, hogy mérje meg azt – a külső udvart kivéve, mert az a pogányoknak adatott. Amikor pedig Ezékiel meglátja a templomot, azt írja, volt ott egy fal, 500 könyök hosszú és széles, amely elválasztotta a szent területet a közönségestől (Ezékiel 42:20). Ezért véleményem szerint egy falat emelnek majd a Sziklatemplomtól északra, a falon túl pedig a zsidók megépíthetik majd templomukat, és újra bevezethetik a napi áldozatokat. Amikor az európai vezető megerősíti velük a szövetséget, elkezdődik majd az utolsó hétéves időszak, a hetvenedik hét, amelynek végén létrejön majd Isten örökkévaló országa, és melynek végére minden prófécia beteljesedik majd. Akkor felavatják a szent helyet, és Isten megalapítja országát a földön. *„Egy héten át sokakkal megerősíti a szövetséget”* (Károli)–

a hetvenedik hét ez, vagyis egy hétéves időszak - „*de a hét közepén*” – vagyis három és fél év elteltével – „*véget vet a véres- és az ételáldozatnak. A templom szegélyére odakerül az iszonyatos bálvány, míg csak rá nem szakad a pusztítóra a végleges megsemmisülés*” (27. vers). Dániel bámulatos prófécijája ez, amely konkrétan a Messiás eljövételének napjával foglalkozik, majd pedig a 27. versben a hetvenedik hét az idők végezetéhez kalauzol bennünket.

És most nézzük a 10. fejezetet: „*Círus perzsa király uralkodása harmadik évében kijelentést kapott Dániel, akit Baltazárnak is neveztek*” – ez volt a babiloni neve – „*Igaz ez a kijelentés, mely nagy hadakozásról szól. Ő figyelt a kijelentésre, és megértette a látomást. Azokban a napokban én, Dániel, gyászoltam három egész héten át. Ízletes ételt nem ettem, húst és bort nem vettem a számba, olajjal sem kentem meg magamat, míg el nem telt a három hét*” (1-3. vers). Dániel tehát ismét félrevonult, és várt az Úrra. Megtagadta az ízletes ételt, nem evett húst, és nem ivott bort, csak valószínűleg csak zöldségen és gyümölcsön élt. „*Az első hónap huszonnegyedikén a nagy folyamnak, a Tigrisnek a partján voltam. Föltekintettem, és láttam egy gyolcsruhába öltözött férfit, akinek színarany öv volt a derekán. Teste olyan volt, mint a drágakő, arca fénylett, mint a villám, szemei, mint az égő fáklyák. Karjai és lábai csillogtak, mint a fénylő réz, és beszéde oly hangos volt, mint egy tömeg zúgása*” (4-6. vers). „*Egyedül én, Dániel, láttam ezt a látomást. A férfiak, akik velem voltak, nem látták azt, mert nagy rémület fogta el őket, elmenekültek és elrejtőztek*” (7. vers) – bizony pont ilyen barátokra vágyik az ember! Hirtelen nehézség támad, ők meg azonnal elmenekülnek. Dániel pedig ott maradt egyedül. Ahogy Dániel leírja a gyolcsruhába öltözött férfit, színarany övvel a derekán, önkéntelenül is hasonlóságot fedezhetünk fel közte, illetve János látomása között a Jelenések 1-ben. Ha egymás mellé állítjuk e két igeszakaszt, úgy tűnhet, mindkét esetben ugyanarról a személyről van szó. János így ír róla: „*Megfordultam, hogy lássam, milyen hang szólt hozzám, és amikor megfordultam, hét arany gyertyatartót láttam, és a gyertyatartók között az Emberfiához hasonlót: hosszú palástba volt öltözve, mellén aranyövvel körülövezve, feje és haja fehér volt, mint a hófehér gyapjú, szeme, mint a tűz lángja, lába hasonló volt a kemencében izzó aranyérchez, hangja olyan, mint a nagy vizek zúgása*” (Jel. 1:12-15). A két leírás között valóban párhuzam vonható, éppen emiatt is feltételezi számos bibliatudós, hogy akit János a Jelenések könyvében látott nem volt más, mint maga Jézus Krisztus. Mindebben az is megerősíti őket, ahogy Dániel reagál, amikor megpillantja a gyolcsruhába öltözött embert a 8. versben: „*Én magamra maradva láttam ezt a nagy látomást, de engem is elhagyott az erőm, arcom eltorzult, és ne tudtam erőmet összeszedni*” – Dániel teljesen elgyengült az ember láttán, és arca is eltorzult. Ez történik mindenkivel, aki valóban megpillantja Istent. Ézsaiás is ezt írja: „*Uzzijjá király halála évében láttam az Urat, magasra emelt trónon ülve. Palástja betöltötte a templomot (...) Ekkor megszólaltam: Jaj nekem! Elvesztem, mert tisztátalan ajkú vagyok, és tisztátalan ajkú nép között lakom*” (Ézs. 6:1,5). Amikor megpillantjuk az Urat, hirtelen azt is

meglátjuk, valójában milyenek vagyunk. Általában nem a helyes megvilágításban látjuk önmagunkat, hiszen mindig másokhoz hasonlítgatjuk magunkat: „Nem is vagyok olyan szörnyű. Nézd csak, ő milyen!”. Önmagunkat folyamatosan másokhoz hasonlítgatjuk, pedig Jézus figyelmeztet bennünket, hogy ne tegyük. Ahhoz, hogy a valódi megvilágításban láthassuk magunkat, úgy, ahogy Isten is lát bennünket, abba a tükörbe kell belenézünk, amit Jézus Krisztus tart elénk. Jézus Krisztus fényében azonban nem tehetek mást, mint hogy lehajtom fejem, és megvallom, csúnya vagyok és velejéig romlott. Nem vagyok igaz, nem vagyok szent, ó, Istenem, távozz tőlem, mert bűnös ember vagyok! Péter is így kiáltott. Dániel esetében is ezt látjuk: elhagyta ereje, arca pedig eltorzult, vagyis szépsége rondasággá változott, amikor a gyolcsruhába öltözött férfit megpillantotta. *„Hallottam hangos beszédét, és amikor hangos beszédét meghallottam, ájultan roskadtam arcommal a földre”* (9. vers) – Dánielt elhagyta minden ereje, és ájultan roskadt a földre. amikor János megpillantotta Krisztust a látomásban, arca borult előtte, mint egy halott. A látomás tehát mind Dánielre, mind pedig Jánosra ugyanazt a hatást gyakorolta. A következő igeszakasz nyomán viszont felmerül a kérdés, hogy valóban Jézus Krisztus tekinthető-e a fényben úszó, dicsőséges alaknak, akit Dániel látott.

„Ekkor megérintett egy kéz, és fölsegített a térdemre és tenyereimre. Ezt mondta nekem: Dániel, te kedves férfiú! Értsd meg azokat, amiket elmondok neked, és állj fel, mert neked hoztam üzenetet! Amikor így szólt hozzám, reszketve felálltam. Majd ezt mondta nekem: Ne félj, Dániel, mert az első naptól fogva, hogy rászántad magad a dolgok megértésére, megalázkodva Istened előtt, meghallotta szavadat Isten, és én a te szavaid miatt jöttem. A perzsa birodalom vezére ugyan utamat állta huszonegy napig, de Mikáél, az egyik legfőbb vezér, segítségemre jött. Ezért kellett ott maradnom a perzsa birodalomban, de most megjöttem, és elmondom neked, hogy mi fog történni népeddel az utolsó időben, mert ez a látomás is arról az időről szól” (10-14. vers). Isten tehát azt mondja Dánielnek, bepillantást nyújt neki abba, mi történik majd népével az utolsó időben. A perzsa birodalom vezére nem más, mint a Sátán, aki a földi hatalmak mögött áll. Emlékezték, amikor a Sátán megmutatta Jézusnak a földkerekség minden országát, majd így szólt: *„Neked adom mindezt a hatalmat és dicsőséget, mert nekem adatott, és annak adom, akinek akarom. Ha tehát leborulsz előttem, tied lesz mindez”* (Lukács 4:6-7). Ahogy Ezékiel könyvében az Ige Tírusz uralkodóját említi, és így utal a Sátánra, Dániel könyvében pedig az angyal a perzsa birodalom vezérét említi, *„mert a mi harcunk nem test és vér ellen folyik, hanem erők és hatalmak ellen, a sötétség világának urai és a gonoszság lelkei ellen, amelyek a mennyei magasságban vannak”* (Efezus 6:12) – és amelyek igyekeznek a világ vezetőit is irányításuk alá vonni. Tudjátok, a Sátánt nem is annyira mi érdekeljük, hanem inkább a világ vezetői, akiken keresztül oly sok embert befolyásolhat. Utánunk elküldi az embereit, a vezetőkre pedig ő maga koncentrál. Bizony, nem is lenne esélyünk ellenük, ha nem állna az Igében, hogy hatalmasabb az, aki bennünk él, mint az, aki a világban van. Így hát Istennek hála,

Krisztus által győzelmet arathatunk. Az angyal, aki itt meglátogatja Dánielt, már akkor útnak indult, amikor Dániel börtölni kezdett, de 21 napig feltartóztatták őt, míg végül Mikáél, az egyik legfőbb vezér a segítségére nem született. Úgy tűnik, Mikáél és a Sátán folyamatosan harcolnak egymással – Mikáélban viszont a Sátán emberére talált. Mózes teste fölött is vitatkoztak. Júdás levelében pedig azt olvassuk, hogy akkor „*még Mihály angyal*” – vagyis Mikáél – „*sem mert káromló ítéletet kimondani, amikor az ördöggel vitatkozva küzdött Mózes testéért, hanem azt mondta: „Dorgáljon meg téged az Úr!”* (Júdás 9). A Jelenések könyvében, a végső nagy csatában Mikáél az egyik legfőbb vezér harcba száll majd a Sátánnal és seregeivel. Mikáél és a Sátán hadakozása tehát már egy ideje tart. Itt Dániel könyvében pedig azt olvassuk, hogy a követet mindaddig feltartóztatták, amíg végül Mikáél segítségére nem sietett.

Azok szerint, akik a gyolcsruhába öltözött embert Krisztusként értelmezik, a 10. versben egy másik alak jelenik meg, és érinti meg Dánielt. Első olvasásra könnyű azt feltételeznünk, hogy Dánielt a gyolcsruhába öltözött ember érintette meg, akit korábban megpillantott. Sokak szerint azonban Dánielt nem Krisztus érintette meg, hanem a Krisztussal érkező követek egyike. Krisztussal együtt pedig követek is érkeztek, hiszen Dániel könyvének 12. fejezetében azt olvassuk, hogy az egyik követ megkérdezi a gyolcsruhába öltözött férfit: „*Mikor lesz vége ezeknek a csodás dolgoknak?*” (Dániel 12:6). Itt pedig, Dániel könyvének 10. fejezetében, az egyik követ Krisztus kíséretéből megérintette Dánielt, az ölébe ültette, és egészen a fejezet végéig ez az angyal beszél Dánielhez. De vajon melyik magyarázat a helyes? Véleményem szerint rugalmasan kell kezelnünk ezt a kérdést. Mindenképpen úgy tűnik, hogy a Jelenések 1. fejezetével összevetve valóban Jézus Krisztus leírásával találkozunk a Dániel 10-ben is. Sőt, én is affelé a magyarázat felé hajlom, hogy a 10. versben egy másik személy, Krisztus egyik követe, érinti meg Dánielt, és nem Krisztus, akit korábban gyolcsruhában látott. Mindenképpen elképzelhetőnek tartom ezt a megoldást. Az Ige ugyanis egyszer sem ad olyan leírást egy angyalról sem, mint amit a gyolcsruhába öltözött emberről olvashatunk. Mivel pedig olyan szembetűnő a hasonlóság a Dániel gyolcsruhába öltözött embere, illetve Jézus Krisztus leírása között a Jelenésekben, számomra úgy tűnik, Dániel könyvében is Jézus Krisztus jelenik meg. A vélemények azonban eltérnek ebben a kérdésben, és természetesen mindenki szabadon dönthet. A lényeg azonban, hogy a követ a továbbiakban elmagyarázza Dánielnek, mi mindenre kerül majd sor, ahogy a vég közeleg.

„*Miközben így beszélt hozzám, lehajtottam a fejemet, és némán hallgattam. Ekkor az az emberhez hasonló lény megérintette ajkamat*” – látjátok, valóban voltak ott mások is - „*Én pedig kinyitottam a számat, és így kezdtem beszélni az előttem állóhoz: Uram, a látomás alatt annyira elfogott a fájdalom, hogy nem tudtam erőmet összeszedni*” (15-16. vers). Mintha ezt mondaná Dániel: „*Kérlek, ne mutass már nekem többet, mert nem bírom elviselni. Minden erőm elhagyott!*”. „*De hogyan is merne, uram, a te szolgád beszélni veled, ó uram! Még most sincs semmi erőm, és lélegzetem is elállt*” (17. vers).

Emlékeztek, amikor János Krisztust látván a földre rogyott, mint egy halott. Dániel is így érez – elhagyta minden ereje. *„Akkor ismét megérintett az az emberhez hasonló lény, erősítgetett engem, és ezt mondta: Ne félj, te kedves férfiú! Békesség neked! Légy erős, légy erős!”* – a hit dicsőséges szavai ezek - *„Amikor így beszélt hozzám, megerősödtem, és ezt mondtam: Beszélj, uram, mert megerősítettél engem!”* (18-19. vers). Dániel azt mondja, minden ereje elhagyta, és már arra sem képes, hogy megszólaljon. Ezért az angyal megérinti, és bátorítja, hogy legyen erős. Ekkor Dániel visszanyerte erejét, és kérte az angyalt beszéljen, mert újra tud figyelni. *„Azután így szólt: Tudod-e, miért jöttem hozzád? Nekem most újra harcolnom kell Perzsia vezérével”* – vissza kell térnem a harcba - *„és ha abból harcból kikerülök, a görögök vezére következik”* (20. vers). Perzsia vezérének helyébe tehát a görögök vezére lép majd. *„De előbb elmondom neked, hogy mi van megírva az igazság könyvében. – Senki sincs, aki velem tartana azok ellen, csak Mikáél, a ti vezéretek”* (21. vers).